

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Гончаренко Я.Ю.

Студентка I курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Нестеренко В.А.

к. і. н., доцент, доцент кафедри КППДП ННІ права

Сумського державного університету

Проблеми реалізації та захисту прав і свобод людини в останній чверті ХХ і на початку ХХІ століття набули, можна стверджувати без перебільшення, світового, глобального значення і вийшли на перше місце у міжнародній системі критеріїв оцінювання рівня розвитку демократії у певній державі та суспільстві на земній кулі. Проблема реалізації прав людини і громадянина має універсальний характер, вона є предметом дослідження як галузей суспільствознавства, так і правових наук. У різні часи проблема прав людини була політико-правовою, набувала філософського, релігійного, етичного значення.

Цей процес має як об'єктивне, так і суб'єктивне підґрунтя і зумовлений, з одного боку, історією становлення і розвитку світової цивілізації та її демократичних інститутів, а з іншого – волею «сильних світу цього» (окремих найбільш економічно і політично розвинутих держав і суспільств: США, Японія, Китай, Велика Британія, Німеччина, Франція), – спрямованою на створення єдиного світового порядку, побудованого на загальноприйнятній ідеї захисту прав людини та боротьби з тероризмом. Таке ставлення сьогодні в світі до цієї проблематики є значною мірою об'єктивним та, на жаль, часто-густо має яскраве політичне забарвлення і залишатиметься таким ще багато років (1).

Сучасний світ неможливо уявити без прав людини, які базуються на принципах свободи, рівності та справедливості.

Міжнародні стандарти прав людини розуміють як закріплені в міжнародних нормах загальноновизнані положення, які встановлюють мінімальний обов'язковий «порог» забезпечення прав людини у демократичному суспільстві та визнають їх нормативний зміст на рівні національного законодавства.

Тому, говорячи про права і свободи людини в правовому аспекті, можна стверджувати, що юристам-науковцям слід в першу чергу зосереджуватися і навіть спеціалізуватися у своїх дослідженнях на проблемах комплексного правового механізму захисту таких прав і свобод, а не намагатися штучно створювати окрему «галузь права». Своєю чергою, юристи-практики мають відпрацьовувати такі механізми з метою спрощення та підвищення ефективності їх дієвості [2, с. 28].

Права та свободи людини і громадянина є найважливішим політико-правовим та соціальним інститутом, мірою розвитку суспільства та нації, а також основою і змістом функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування. Саме такий функціональний підхід до інституту прав і свобод людини, по-перше, слугує засобом доступу людини та громадянина до механізму публічної влади та його інституцій, формам народовладдя, і по-друге є безперечною умовою удосконалення та незалежності самої особистості. В країнах розвиненої демократії права та свободи людини є необхідною умовою реалізації принципу верховенства права, конституційності та законності.

Сучасні конституції держав світу, прагнуть закріпити основоположні принципи правового статусу особи, виходячи із норм та принципів міжнародного права. Саме цими принципами розпочинаються преамбули, а також перші розділи конституцій держав світу з розвинутими демократіями. Згідно з основоположними міжнародними нормативно-правовими актами в сфері прав людини, зокрема Загальною декларацією прав людини ООН (1948 р.), Міжнародними пактами про громадянські та політичні права, та про економічні, соціальні і культурні (1966 р.), Європейською конвенцією 1950 р. про захист прав людини і основних свобод, а також конституцій держав світу можна виділити наступні фундаментальні принципи, зокрема принцип гуманізму, загальної поваги прав і свобод, не відчуженості прав і свобод та приналежності від народження, рівності прав і свобод, безпосередньої дії прав і свобод, гарантованості та захисту прав і свобод, принцип справедливості тощо.

У разі порушення прав та свобод людини і громадянина або виникнення перешкод на шляху до їх реалізації кожна людина має право на захист з боку держави й суспільства. З цією метою існує система відповідних юридичних засобів. Йдеться про засоби, за допомогою яких припиняються порушення прав та свобод людини і громадянина, усуваються перепони для їх використання, відновлюються порушені права та свободи [3, с. 33–41].

Одним з таких механізмів є судовий захист, а його різновидом – конституційне правосуддя. Захист прав і свобод людини і громадянина в судовому порядку – одна з найважливіших рис правової системи сучасної демократичної держави й стрижнева тенденція її розвитку. Особливість судового механізму полягає в тому, що він є всеосяжним.

Конституційні положення про права та свободи людини є найважливішими і єдиними справжніми критеріями наявності або відсутності, дотримання або відкидання права загалом, критеріями правового характеру чинного законодавства (законів та інших форм “позитивного права”) правового типу організації та діяльності різних гілок

державної влади й держави в цілому [4, с. 686]. Таким чином, конституція є критерієм якості будь-якого нормативного акта, мірою врахування в ньому інтересів людини й суспільства.

Поки ще не всі держави світу визнають права людини. Деякі політики і теоретики стверджують зокрема, що вони відповідають лише реальностей заснованого на індивідуалізм західного суспільства і незастосовні до багатьох країн третього світу, в яких переважають колективістські відносини між людьми і панують інші моральні цінності. З цим аргументом можна погодитися лише частково. Досвід людства свідчить, що економічний і соціальний розвиток країн тягне за собою і зростання самосвідомості та індивідуальності людини, його прагнення до свободи і поваги людської гідності, тобто до дотримання прав людини. Остання, у свою чергу, сприяючи розкріпаченню і самореалізації особистості, стимулює суспільний прогрес. Тому що враховує національні реальності все більш повна реалізація прав особистості - спільне завдання людства.

Отже, у масштабах усього світового співтовариства дотримання прав людини - найважливіша гарантія побудови міжнародних відносин на справді гуманістичних, моральних засадах, збереження і зміцнення миру. Існує пряма залежність між повагою прав людини окремою державою і його зовнішньою політикою. Розв'язання війн, грубе порушення міжнародного права зазвичай пов'язані з нехтуванням урядом прав своїх власних громадян. Так було і у нацистській Німеччині, і в СРСР, і в Іраку, і в цілому ряді інших держав, розв'язували агресивні війни або починаючи грубі загарбницькі акції. Враховуючи все це, країни-учасниці ОБСЄ розглядають дотримання прав людини не як суто внутрішня справа кожної окремої країни, а як предмет їх загальної стурбованості й колективної відповідальності.

Повага прав особистості сприяє зміцненню довіри між народами, створює сприятливу атмосферу для різнобічних людських контактів і співпраці, вносить у міжнародні відносини моральне начало. Без загальної гуманістичної ціннісної та правової бази, створюваної повагою прав людини, неможливо зближення народів, їх інтеграція.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дворкін Роналд. Серйозний погляд на права / Роналд Двор-кін ; пер. з англ. А. Фролкін. – К. : Основи, 2001. – 519 с.
2. Суценок В.М. Проблеми реалізації та захисту прав і свобод людини та громадянина в Україні (у контексті верховенства права / Суценок В.М. //Наукові записки НаУКМА, Том 129 Юридичні науки, 2012, С. 28-31

3. Гіда Є. О. Класифікація гарантій забезпечення прав та свобод людини і громадянина / Є. О. Гіда // Актуальні проблеми правознавства. – Тернопіль : Вектор, 2011. – С. 33 – 41.
4. Проблемы общей теории права и государства : [учеб. для юрид. вузов] / [Варламова Н. В., Лазарев В. В., Лапаева В. В. и др.] ; под общ. ред. Нерсесянца В. С. – М. : Норма, Инфра-М, 1999. – 832 с

СУЧАСНІ ТЕОРІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: ЇХ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Лоза А.В.

*Студентка I курсу магістратури ННІ права
Сумського державного університету*

Організація дієвого й ефективного місцевого самоврядування в Україні залежить, передусім, від обрання певної моделі, в рамках якої будуть розвиватися муніципалітети. Ядром кожної з моделей виступають теорії місцевого самоврядування (далі – теорії МС). Вони не лише дозволяють простежити еволюцію наукової думки в галузі місцевого самоврядування, але й допомагають визначити фундаментальні підходи до його розуміння, правову природу, суть і зміст, особливості моделей місцевого самоврядування. Отож, спробуємо розглянути основні теорії МС, проаналізуємо їхні переваги та недоліки.

На сучасному етапі питання природи місцевого самоврядування розглядається у громадській, державній і громадсько-державній теоріях місцевого самоврядування [2].

Громадська (громадівська, суспільна) теорія МС сформувалася під впливом двох історичних концептів: 1) теорії вільної громади (природних прав вільної громади), фундаторами якої були Г. Аренс, Н. Гербер, О. Лобанд, Е. Мейер, О. Реслер, А. де Токвіль, Г. Туре та ін., а також 2) господарської (громадсько-господарської) теорії, яку представляли О. фон Гірке, Р. Моль, В. Шеффнер, О. І. Васильчиков, В. М. Лешков та ін. Широкої підтримки громадська концепція набула у практиці державотворення Австралії, Великої Британії, Канади, Нової Зеландії, США. Саме вона стала науковим підґрунтям для побудови англо-американської (англосаксонської) моделі місцевого самоврядування.

Громадська теорія має свої особливості, що втілилися в наступних положеннях :

- первинним суб'єктом місцевого самоврядування виступає територіальна громада;
- територіальна громада є самостійним джерелом публічної муніципальної влади;
- право на місцеве самоврядування є природним і невідчужуваним від самої громади, причому держава не утворює, а тільки визнає та гарантує його [3, с. 99; 5, с. 109-110];
- інституції місцевого самоврядування мають вирішувати тільки питання місцевого значення, а здійснення повноважень державної влади має покладатися на місцеві органи